

Verslag Klankbordgroep Kennispatform EMV

Datum:	29 maart 2018	Aantal bladen:	9
Aanvang:	14.00 uur – 16.00 uur	Bijlagen:	Presentatie MB en RH
Vergaderlocatie:	RIVM, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, Bilthoven, V1.34	Referentie:	KBG KP EMV 2018

Noot vooraf: in dit verslag worden geen namen van personen vermeld. De meeste aanwezigen bij deze bijeenkomst vertegenwoordigen een organisatie. Waar dat wenselijk is voor de verslaglegging is de naam van de organisatie cursief weergegeven.

Aanwezige deelnemers van organisaties:

Partners voor een Gezond Leefmilieu	CPLD
Liander	Ministerie van Defensie/Koninklijke Marine
Netbeheer Nederland	RIVM
Gezondheidsraad	KPN
FME	T-Mobile Nederland/Monet
Sanifer	EMC-ESD Vereniging
Stichting EHS	Ministerie van IenW
NVMBR	URSI

Namens Kennispatform Elektromagnetische Velden & Gezondheid:

Voorzitter Bestuur (tevens voorzitter bijeenkomst)
Voorzitter Communicatieforum
Voorzitter Wetenschapsforum
Algemeen secretaris

Overige genodigde deelnemende organisaties:

ACOM Vakbond voor Defensiepersoneel; AFMP; Arbo Unie B.V.; Daniel den Hoed Cancer Center; DARE!!; DNV GL; Erasmus Medisch Centrum; FNV Bondgenoten; GGD GHOR Nederland; Luchtverkeersleiding Nederland; Milieu Centraal; Ministerie van Economische Zaken en Klimaat; Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; Nederland ICT; TenneT; Universiteit Eindhoven| Fac. Electrotechniek; UU Divisie Environmental Epidemiology; VU Medisch Centrum; ZonMw.

Aanwezige toehoorders van organisaties:

Philips	Remyx
CPLD	Stichting EHS
Hulsbos Bouwbiologie	Agentschap Telecom
St. Onafhankelijk Fonds Kennisplatform NL	St. Kennisplatform EM Straling
EMC-ESD Vereniging	Groep Verminder Electrosmog
StopOverdosisStraling.nu	Overige belangstellenden

Leden van Communicatieforum of Wetenschapsforum van Kennisplatform:

Agentschap Telecom	Antennebureau
DNVGL	RIVM
Secretaris Wetenschapsforum	
Projectondersteuner Kennisplatform (verslag)	

Overige uitgenodigde toehoorders / belangstellenden

GGD GHOR Nederland; IRAS Universiteit Utrecht; Jans Consultancy; Ministerie EZK; Ministerie I&W; Ministerie SZW; Ministerie van Defensie; Ministerie van VWS; Risk Politics; Schooneveld Advies; Stop UMTS; TNO; TU Delft; UMC Utrecht; Universiteit Utrecht; VU University Medical Center; Wageningen UR; ZonMw; privépersonen.

1. Opening / Mededelingen

De voorzitter heet iedereen van harte welkom bij de bijeenkomst van de Klankbordgroep van het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid. Deze keer bij het RIVM, één van de 7 deelnemende organisaties in het samenwerkingsverband van het Kennisplatform. Net als bij de vorige bijeenkomst gelden er gespreksafspraken. De aanwezigen voor deze bijeenkomst zijn vooraf ingedeeld als deelnemers of toehoorders. Deelnemers behoren tot een direct belangen vertegenwoordigende organisatie of vertegenwoordigen een organisatie met een achterban van minimaal 5 personen met EMV als speerpunt. Zij hebben spreekrecht tijdens de vergadering. Alle andere mensen zijn toehoorders, hebben geen spreekrecht tijdens de bijeenkomst. Na deze bijeenkomst is er een alcoholvrije borrel.

Na eerdere bijeenkomsten kwamen er van verschillende kanten signalen dat deelnemers zich stoorden aan de manier waarop soms de dialoog werd gevoerd. Vanwege die signalen gebruiken we bij elke bijeenkomst de notitie "Handvatten voor een goed gesprek". Dit heeft als doel het bevorderen dat iedereen tot zijn recht komt en op een "veilige manier" zijn/haar visie kan geven. De voorzitter neemt in het kort de agenda door.

Bijzonder welkom voor een bestuurslid van de Stichting Onafhankelijk Fonds Kennisplatform Nederland.

NVMBR geeft een onjuistheid aan in het verslag van de Klankbordgroepbijeenkomst van 2017. Op pagina 5 van 6. Daar staat "radioactief jodium"; dit moet worden veranderd in "radioactief technetium". Het wordt aangepast in het verslag en de aangepaste versie komt op de website.

Er volgt een korte voorstelronde van de deelnemers.

Voorafgaand aan de bespreking van de agendapunten vraagt de voorzitter naar de keek op de week van de algemeen secretaris. Dinsdagochtend 27 maart 2018 heeft er een bericht op de voorpagina van het Algemeen Dagblad gestaan met de melding dat er nieuwe blootstellingslimieten zouden komen om de straling van 5G antennes aan banden te leggen. Het Kennispлатform kreeg veel vragen van journalisten, 5 radio-interviews en verschillende kranten. De aanleiding was een internetconsultatie van het ministerie van EZK. Daarin staat één regel dat de blootstellingslimieten mogelijk wettelijk vastgesteld worden. Die regel is opgepakt en “geëxplodeerd” in de media. Niet alleen het Kennispлатform, maar ook Agentschap Telecom en het Antennebureau kregen veel vragen. Dat 5G een belangrijk onderwerp is bleek wel uit de uitgebreide media-aandacht, dus het belang van informatievoorziening op dat punt lijkt nu wel aangetoond.

2. Overzicht van activiteiten 2017

De algemeen secretaris geeft een korte toelichting op de activiteiten in 2017.

Het concept jaarverslag moet nog door het bestuur worden vastgesteld, met eventuele aanvullingen van deze bijeenkomst.

In het verleden waren professionals de primaire doelgroep (o.a. GGD'en, Antennebureau en huisartsen) voor de informatie. De laatste jaren breidt dit uit naar het informeren van de maatschappij als geheel: EMV begrijpelijk maken voor iedereen. Iedereen moet op de website informatie kunnen vinden, zodat elke inwoner van Nederland voor zichzelf een beeld kan vormen wat EMV voor hem/haar betekent.

Door middel van verkennende gesprekken en een consumentenonderzoek is getracht een beter beeld te krijgen van wat de “gemiddelde Nederlander” wil weten en op welke manier.

De kennisberichten in pdf-vorm bleken voor de gemiddelde lezer nauwelijks leesbaar te zijn en bovendien op het moment dat ze uitkomen eigenlijk al verouderd. Er bleek behoefte aan een website met een vraag-antwoord structuur; korte vragen met korte antwoorden en de mogelijkheid om te kunnen doorklikken als verdieping gewenst is. Daarnaast bleek het wenselijk om door middel van infographics het lastige onderwerp EMV uit te leggen.

Het Kennispлатform is het afgelopen jaar druk geweest om de geschreven nieuwe kennisberichten om te werken naar deze structuur en aan te vullen. Dit vroeg een andere manier van opschrijven; voor de fora was dit een flinke omschakeling, er is hard gewerkt aan deze nieuwe werkwijze. Voor deze omschakeling is het ook nodig om de website aan te passen. Dit is in 2017 ingezet en loopt door in 2018.

- Kennisbericht Elektriciteit in en om het huis', een update van hoogspanningslijnen en kinderleukemie. Nieuwe onderzoeken daarover zijn verwerkt; er is vooral aandacht voor andere bronnen van EMV in en om het huis (transformatorhuisjes, kabels, elektrische apparatuur). Dit bericht is in 2017 afgerond en de teksten liggen klaar, omgewerkt naar een vraag-antwoordstructuur voor de nieuwe website.
- Eerste indruk over de publicatie van een onderzoek van de Universiteit Utrecht over beroepsmatige blootstelling aan velden en ALS. Dit heeft ook media-aandacht gehad.
- Nieuwsbericht over de commissie m.e.r., die een factsheet over hoogspanningslijnen maakte en daarin ook aandacht besteedde aan andere bronnen dan hoogspanningslijnen.
- Er is een begin gemaakt met een memo over werken met en ondergaan van MRI, dit stond al eerder op het programma, door drukke werkzaamheden is het doorgeschoven. Dit zal in 2018 worden afgerond.

- Voor radiofrequente velden is gewerkt aan het omwerken van het Kennisbericht 'mobiele communicatie en gezondheid'. Ook hiervoor liggen de teksten klaar, omgewerkt naar een vraag-antwoordstructuur.
- Eerste indruk geschreven over tumoren bij ratten bij mobiele telefoons.
- Nieuwsbericht over een uitspraak van een rechter in Italië (vergoeding voor iemand met een hersentumor die professioneel belde met een mobiele telefoon).
- Nieuwe technologieën: 'draadloze verbindingen', 'een energiezuinig huis' en 'elektrisch vervoer (fietsen en auto's)'. Ook hiervoor liggen de teksten klaar. Nieuwe technologieën is een modulair opgezet bericht waar in de toekomst nieuwe onderwerpen aan toegevoegd kunnen worden.
- Memo over SBM standaarden, naar aanleiding van vragen van de organisaties die deelnemen aan het Kennispatform.
- Eerste indruk over publicatie waarin geconcludeerd werd dat artsen informatie nodig hebben over elektrogevoeligheid.
- Eerste indruk over publicatie omtrent het waarnemen van velden door elektrogevoeligen.

Overige activiteiten: bijdragen aan cursussen, klankbordgroepbijeenkomst, ontwikkelen en realiseren nieuwe werkwijze, opstellen infographics, realiseren van gatekeeperstraining voor het telefoonteam van de Stichting EHS, ondersteuning bij vragen van publiek, journalisten, bedrijven en overheden.

Een deelnemer vraagt of het verslag van deze klankbordgroepbijeenkomst binnen een kwartaal op de website komt. Dit wordt toegezegd.

3. Concept Jaarplan 2018

Het Kennispatform heeft voor de komende jaren het thema: "De maatschappij helpen omgaan met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen door het duiden van de kennis met aandacht voor keuzemogelijkheden voor overheden, burgers (die apparaten aanschaffen of in de buurt van bronnen wonen), werkgevers en werknemers, onderwijs en onderzoek".

Het Concept jaarplan 2018 is opgezet rond dit thema. Het Jaarplan staat in het teken van het publiceren van de grote onderwerpen waaraan gewerkt is, naast het oppakken van een aantal **nieuwe onderwerpen**:

- Memo "Werken met en ondergaan van MRI"
- Memo "Koken met inductie"
- Memo "gelijkspanning-hoogspanning (HVDC)"
- Memo "5G"

Verder in 2018:

- Verder uitwerken en realiseren nieuwe werkwijze
- Implementatie nieuwe website
- Denkgroepen verschillende onderwerpen
- Evaluatie door Stichting Onafhankelijk Fonds Kennispatform NL

De voorzitter vraagt of deelnemers zich kunnen vinden in de keuzes van onderwerpen voor dit jaar.

URSI vindt dat de onderwerpen door de jaren heen veel veranderen en stelt voor om meer generiek te werken door te kijken naar frequentiegebieden, de intensiteit van de radiogolven, parameters te definiëren.

Antwoord van de voorzitter van het Wetenschapsforum: Met de nieuwe kennisberichten hebben we een balans gezocht tussen de wetenschap en wat het voor mensen betekent, zodat het ook uitgelegd kan worden aan personen die onkundig zijn over parameters.

URSI erkent dat het goed is om in de Kennisberichten niet te spreken over parameters. Het gaat vooral om het voor intern gebruik vast te leggen, en extern te vertalen naar de toepassingen. De voorzitter van het Wetenschapsforum gaat nog denken over hoe en of we de parameters een plek geven.

NVMBR merkt op dat het onderwerp MRI al een paar keer is uitgesteld en bepleit dat het dit jaar opgepakt wordt, voordat er weer nieuwe onderwerpen tussen komen. Stichting EHS ondersteunt dit volledig.

De algemeen secretaris antwoordt dat we al begonnen zijn aan het MRI bericht. Het onderwerp staat op het jaarplan 2018 en wordt in 2018 afgerond.

Het Jaarplan wordt in het bestuur besproken. Het definitieve Jaarplan 2018 zal op de website worden geplaatst.

Voor de nieuwe onderwerpen in 2018 (uitrol 5G, koken met inductie en gelijkspanning-hoogspanning) inventariseert de voorzitter van het Communicatieforum bij de deelnemers welke vragen het Kennispлатform hierbij zou moeten beantwoorden. Deze vragen vormen de ruggengraat van deze nieuwe berichten. Tijdens de vergadering wordt gemeld dat toehoorders hun vragen schriftelijk kunnen doorgeven via info-emv@kennispлатform.nl tot uiterlijk 12 april 2018.

Vragen van de deelnemers in de Klankbordgroep over 3 nieuwe onderwerpen:

5G

- Wat betekent de uitrol voor de gezondheid en de gezondheidsbeleving van mensen?
- Wat is precies de blootstelling en vooral: het verschil in blootstelling met de huidige blootstelling?
- Hoe verloopt de veldsterkte met de functionele afstand en hoe verhoudt zich dat tot andere bronnen (UMTS en 4G)?
- Hoe tellen al die velden bij elkaar op (meer aandacht voor cumulatie omdat andere bronnen blijven)?
- Wat is het verschil tussen 3G, 4G en 5G?
- Wat is modulatie, waarvoor is dat (5G vs. 4G)?
- Wat is richtwerking, hoe zit dat (5G vs. 4G)?
- Antennes komen dichterbij bij 5G hoe zit dat (5G vs. 4G)?
- Worden er andere hogere frequenties gebruikt? Welke andere effecten betekent dat?
- Hoe kun je 5G antennes onderscheiden van 4G? Zien ze er anders uit? Visuele herkenning is belangrijk bij de beleving.
- Staat het al vast dat 5G komt? Wie is verantwoordelijk voor de beslissing?
- Wie bepaalt er dat 5G komt?
- Wanneer komt 5G?
- Worden 5G antennes opgenomen in het Antenneregister?
- Kun je in het antenneregister zien hoeveel G een antenne is?

- Vergelijk de situatie rond 5G in Nederland met andere landen. Ervaringen?
- Uitleggen: 5G is vooral digitale connectiviteit. Dat betekent dat het hoge en lage frequenties gebruikt. Dus ook de in gebruik zijnde frequenties zijn onderdeel van 5G?
- 5G gaat ook over de communicatie tussen apparaat en apparaat. Is het huidige monitoringsysteem om de blootstelling in de gaten te houden dan nog voldoende?
- Over cumulatieve effecten van blootstelling. Kunnen we straks 24/7 zien waar mensen aan blootstaan, klopt dat ook?
- Komt er al een 6G, de ontwikkelingen gaan zo snel? Wat is dat?

Inductie koken

- Wat betekent het voor de gezondheid?
- Welke afstand is "veilig"?
- Als kinderen in de buurt van de kookplaat spelen, op welke afstand is dat veilig?
- Is er verschil in blootstelling bij gebruik van andere pannen?
- Hoe verloopt het veld met de afstand?
- Welke parameters bepalen de veldsterkte?
- Wat kun je adviseren, waar wel en waar niet gaan staan ten opzichte van de kookplaat, waar moet je je handen niet houden, wat kun je beter niet doen (handelingsperspectief)?
- Hoe zit dat met zaadballen? Die zitten vlakbij de kookplaat.
- Zijn er verschillen in apparatuur?
- Zijn er verschillende manieren van inductiekoken?
- Geef verschillen in blootstelling weer?
- Wat zijn de voor en nadelen van inductiekoken?
- Hoe dicht zit je bij de limiet? En wat betekent dat?
- Welke limieten zijn er (werd bedoeld op de SBM) en de validiteit van die normen, welke opvattingen leven daarover? Welke normen worden er gehanteerd, kun je ook kiezen voor voorzichtige normen?
- Hoe past de Voedsel en Warenwet in dit verhaal?
- Maak een vergelijking met elektrische auto's, in blootstelling en veldkarakteristiek?
- Maak een vergelijking met magnetronovens (idem)?
- Maak een vergelijking met andere veel gebruikte bronnen?

HVDC (Hoogspanningsgelijkstroom, Engels: high-voltage direct current). Huidige hoogspanningslijnen werken op wisselstroom. HVDC wordt al toegepast voor het transport van elektrische energie over grote afstanden, met name zeekeblen. Dankzij de moderne vermogenslektronika kan de HVDC-techniek op economisch haalbare wijze worden ingezet, ook voor kleinere afstanden. Er is dan een gelijkstroommagneetveld, een statisch magneetveld.

- Wat is de relevantie? Waarom een bericht over HVDC? Wat gaat er dan gebeuren en waarom moeten we ons daar druk over maken?
- Naast het aardmagnetisch veld komt er een statisch magneetveld bij in de buurt van de kabels. Zijn er effecten voor mensen en vissen/dieren?
- Zijn dat dezelfde kabels als de zeekeblen?
- Waarom bovengronds? DC kan toch gemakkelijk ondergronds, kan ook op de zeebodem?
- Hoogspanning oké, maar schrijf dan ook over middenspanning DC, er worden in Nederland netten voor aangelegd?
- Wat is de blootstelling? Nu blootstelling aan wisselvelden en met HVDC blootstelling aan statische velden. De limieten voor wisselvelden en statische velden liggen erg uit elkaar?

- Wat is het verschil met de normale hoogspanning?
- Wat zijn gezondheidseffecten van DC?
- Zijn er andere effecten?
- Er zijn omvormers nodig, wat doen die en wat betekent dat voor blootstelling/gezondheid?
- Is er nog andere randapparatuur nodig? Wat doen die?
- Er zijn dan geen trafohuisjes meer, maar huisjes met elektronica?
- Wat zijn de ervaringen in andere landen? Er zijn al verschillende HVDC-lijnen gebouwd?

De voorzitter vraagt op deze manier van informatie ophalen aan de voorkant de deelnemers bevalt. Er komen positieve reacties, het geeft meer betrokkenheid.

4. Nieuwe werkwijze – vernieuwing website

De voorzitter van het Wetenschapsforum geeft een toelichting op de aanpassingen in werkwijze van het Kennisplatform.

Presentatie wordt meegestuurd.

Stichting EHS vraagt hoe het Kennisplatform de relevante vragen verzamelt.

Voorzitter van het Wetenschapsforum: Binnen het WF zijn er personen die vanuit de praktijk bepaalde vragen stellen. Als wetenschappers doen we een poging om te anticiperen op vragen. Binnen het Communicatieforum zit de kennis om informatie over te dragen.

Daarnaast ligt het in de bedoeling om in denkgroepen fragmenten of delen uit de website ter discussie te geven.

Stichting EHS benadrukt dat het om het principe gaat. De stichting EHS heeft een telefoonlijn, gestelde vragen worden de laatste 3 a 4 jaar geregistreerd, hier wordt nu onderzoek naar gedaan. Laten we de zachte kant niet veronachtzamen. Kunnen we die gestelde vragen meenemen en verwijzen naar deze lijn?

Voorzitter van het Communicatieforum: We hebben de vragen niet alleen vanuit de wetenschap opgehaald of bedacht. Er is vanuit de deelnemers contact met burgers, we hebben denkgroepen gehad, er is veel input geleverd. Dat is allemaal meegenomen. Het onderzoek waar *Stichting EHS* over spreekt wordt uitgevoerd door de GGD Amsterdam, als daar nieuwe inzichten uitkomen dan nemen we dat absoluut mee. De link naar de telefoonlijn van de *Stichting EHS* staat al enige tijd op de website van het Kennisplatform en ook op de website van GGD Amsterdam. De link komt ook op de nieuwe website van het Kennisplatform.

Er volgt een demonstratie van de opzet van onze nieuwe website.

Tegenwoordig bezoeken de meeste mensen een website via hun mobiele telefoon. De oude website van het Kennisplatform was hier niet geschikt voor. Bij gebruik van een mobiele telefoon past de nieuwe website zich automatisch aan.

Onder de banner staan de hoofdonderwerpen in tegels. Tegels voor: WiFi, hoogspanningslijnen en andere elektriciteitstoepassingen, zendmasten en mobiele telefoons, elektrogevoeligheid, nieuwe technieken, blootstelling verlagen, kinderen en EMV, EMV op het werk en algemene vragen.

De oude kennisberichten worden als pdf toegevoegd. Deze worden nu nog niet omgezet naar deze nieuwe vraag en antwoordstructuur. Ook de oude eerste indrukken worden voorlopig op deze manier aan elk onderdeel gekoppeld.

Binnenkort wordt de website gevuld, dan is er een testversie beschikbaar. Gevraagd wordt naar mensen die als testlezer willen fungeren. Inzet: is dit te begrijpen voor je buurvrouw of buurman, ziet het er goed uit, werken alle links naar behoren, zitten er nog bugs in. Het gaat NIET om de exacte inhoud, die is voor rekening van het Kennisplatform. Terplekke melden zich 7 testlezers.

Vragen:

Partners voor een Gezond Leefmilieu heeft als tip om het verfijnen van de zoekfunctie nu al tijdens de bouw van de website mee te nemen.

Partners voor een Gezond Leefmilieu vraagt naar de bezoekersaantallen op de website.

De algemeen secretaris antwoordt: Met onze nieuwe site gaan we over op Google Analytics. Dan kunnen we zien welke vragen bezocht worden en hoe lang mensen op een pagina blijven. Op de huidige website staat een teller, momenteel gemiddeld 4.300 bezoekers per maand. We gaan meer aandacht besteden aan de termen die gebruikt worden om de vindbaarheid te verbeteren.

URSI vraagt of bezoekers van de website zelf een vraag kunnen stellen.

De algemeen secretaris antwoordt: Ja, er komt een contactformulier (net zoals dat nu het geval is).

EMC-ESD Vereniging vraagt vooral vanuit wetenschappelijk oogpunt of de referenties waarop de antwoorden zijn gebaseerd blijven bestaan.

De voorzitter van het Wetenschapsforum antwoordt: Ja.

FME mist in het centrale thema van het Kennisplatform het noemen van mensen die beroepsmatig werken met elektromagnetische velden. Er zijn voor deze beroepsgroepen wel wettelijke eisen en er zijn veel mensen die dagelijks blootgesteld worden aan bijv. MRI. Er wordt in de wettelijke eisen ten aanzien van blootstelling een verschil gemaakt tussen een werknemer en een burger.

De voorzitter zegt dat het een terechte oproep is. We gaan erover spreken of we bijvoorbeeld professionals of werkgevers toevoegen.

5. W.v.t.t.k. / Rondvraag

CPLD: Naar aanleiding van de recente publiciteit over het artikel in het AD heeft zij begrepen dat het Kennisplatform het standpunt heeft dat ze weten dat er aanwijzingen zijn voor risico's, maar geen zekerheid over risico's kunnen vinden.

Vraag 1: Welke zekerheid (1:1 / oorzaak-gevolg / statische verschillen) zoekt u en hoe gaat u dit onderzoeken?

De voorzitter van het Wetenschapsforum antwoordt: Dat is afhankelijk wat de wetenschap aanlevert. Als WF duiden we de wetenschap. We doen als Wetenschapsforum zelf geen onderzoek en we hebben daar geen zeggenschap over. Ook kunnen we onderzoekprogramma's niets voorschrijven.

Ministerie van I&W zegt dat het gehele onderzoeksbudget van ZonMw is geadresseerd. Een aantal onderzoeken loopt nog. Nieuwe onderzoeken moeten worden geïnitieerd bij de onderzoeksinstituten zelf.

Het Kennisplatform kan tegen nieuwe onderzoeksvragen aanlopen. Het Kennisplatform zal dit signaleren bij ZonMw, de GR en de departementen, als dit aan de orde is.

CPLD: Er zijn een aantal ministeries betrokken bij het Kennisplatform.

Vraag 2: Wordt het ministerie van VWS betrokken?

De algemeen secretaris antwoordt: Vooral nog zijn de ministeries van EZK en I&W betrokken bij het Kennisplatform. Met het ministerie van VWS zijn we in gesprek.

CPLD: Op de website van Kennisplatform wordt gesproken over het beperken van de blootstelling (individuele maatregelen).

Vraag 3: Komt er iets over de onvrijwillige blootstelling? (bijvoorbeeld als de burens niet meewerken).

De voorzitter van het Communicatieforum antwoordt: Wetenschap kan niet altijd antwoord geven op de vragen. Je kunt veel onderzoek doen naar onvrijwillige blootstelling, dat is in het verleden wel gedaan. Vaak brengt de onderzoeksvraag je niet dichterbij; het is dan een kwestie van keuzes maken en daar een mening over hebben. Het leidt in de praktijk vooral tot discussie.

CPLD: Op dit moment is de internetconsultatie over 5G. Zij heeft in een interview gelezen dat 4G voor consumenten het eindpunt is en dat 5G meer zakelijk en commercieel interessant is.

Vraag 4: Kan er ook voor burgers een internetconsultatie komen over hoe de behoefte van burgers aan 5G is? Dan bij voorkeur gericht aan kwetsbare groepen, zoals bijv. patiëntenverenigingen en ouderenorganisaties.

Deze vraag is niet beantwoord.

CPLD merkt op dat in de internetraadpleging over 5G niet wordt gesproken over welke blootstellingslimieten er wettelijk vastgelegd kunnen worden. Er zijn meerdere limieten.

De voorzitter verzoekt om onbehandelde zaken per email door te geven.

De algemeen secretaris heeft het eerste exemplaar van het boek van Chantal Halmans met de titel 'De draadloze kooi - Ziek van Elektrosmog' in ontvangst genomen namens het Kennisplatform. In dit boek zijn de persoonlijke verhalen en ervaringen gebundeld van een aantal elektrogevoeligen.

De voorzitter bedankt eenieder voor de bijdragen aan de bijeenkomst en dankt het RIVM voor de gastvrijheid.

6. Meldingen bij afsluiting

Deelnemers en toehoorders kunnen in en direct buiten de zaal napraten met een drankje.